

Iskaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

je tako zelo preobložen z agendami, da se ne more za Škotsko brigati tako, kakor bi bilo treba. Gospodarski problemi Škotske pa danes naravnost kričijo po rešitvi. Na Škotsko odpade največji odstotek brezposelnih v celi Angliji, relativno ima namreč Škotska dvakrat toliko brezposelnih nego Anglija. Večina škotske industrije se bori s smrtjo. Slavna ladjedelniška industrija v Glasgowu skoro popolnoma poživja. Od 200 žganjarn, ki proizvajajo sloveči whisky, dela danes samo še ena, ostale pa živijo od upanja, da bo Roosevelt odpravil prohibicijo. Tukaj imamo naravnost klasični zgled, kako je gospodarska kriza pospešila avtonomistične pokrete. Vsaj za Škotsko je jasno, da bi uvedba politično-upravne avtonomije pomenila napuščinkovite še sredstvo, da se gospodarska depresija čimprej preneha, da narod sam zaščiti svoje interese in združi vse svoje sile za dvig in izrabo svojih velikih gospodarskih zmoglosti. Modra in trezna Anglija pa je porok, da se bo bodo želje Škotov izpolnile, ker so v korist vsega imperija.

rodne emancipacijske težnje tudi med Skoti. Pred 4 leti se je ustanovila škotska narodna stranka, ki čezdalej bolj raste in v kateri je danes združena večina Škotov. Ta stranka zahteva za Škotsko popolno dominijski položaj, to je popolno politično neodvisnost z lastnim parlamentom, ki bi potem posebne delegacije sodeloval z angleškim, kadar bi šlo za naslestvo na prestolu, za vojsko ali mir in za zunanjo politiko. Da to gibanje ni samo platičnega značaja, ampak jako resno, dokazuje dejstvo, da se je eden največjih aristokratov Angije, Škot po rodu, vojvoda Montrose, ki že dolgo zastopa škotske volivce v londonskem parlamentu, postavil v zadnjem času na čelo druge stranke, ki se zadovoljuje z zakonodajno in upravno avtonomijo v državnem edinstvu z Anglijo. Vojvoda Montrose je tudi že v parlamentu predložil načrt škotske avtonomije s škotskim parlamentom, ki bi urejal zadeve škotske dežele. Treba je naglašati, da so za tako avtonomijo tudi na Škotskem živeči Angleži iz zelo realnih razlogov. Angleški parlame-

Blažnost japonskega militarizma

Polovica proračunov za vojsko

London, 29. dec. Medtem ko evropski narodi rastonj čaka, kdaj se bo začelo »razoroževanje«, o katerem se že vsa leta po vojni brez uspeha posvetujejo diplomati v Društvu narodov, proračuni vseh držav za nastopajoče budjetno leto vprav drastično odkrivajo pravo miselnost vodilnih državnih politikov. Vsi proračuni velikih držav kažejo, da je za vojsko namenjenih 30 do 40 odstotkov vseh državnih dohodkov, najvišji pa je vojaški proračun haštiste države, ki največ govori o potrebi splošne razorožitve in miru, to so Združene države Severne Amerike, ki so namenile v vojaške svrhe celih 42 odstotkov svojega budžeta!

Takoj za Ameriko pride Japonska. Tukaj so visoki izdatki za imperijalistične namene klake tem bolj značilni in tem bolj obsebnosti vredni, čim bolj narašča japonski državni deficit, čim bolj propada industrija in trgovina in čim bolj obupno se pridni japonski kmetič bori za svojo eksistenco. Razpoloženje na Japonskem je sicer zelo patriotično in vesela in skromna narava japonskega naroda zastira dejansko bedo, toda objektivni učinki gospodarske depresije se na Japonskem poznajo tako, da jih ni mogoče utajiti. Kmečka beda je v mnogih provincah privedla naravnost do lakote najbednejših slojev. Skromni življenjski standard prebivalstva nevdružno pada in v mestih so male in najmanjše trgovine puste ali zaprte. Velika trgovina trpi pod popolnim polomom izvoza v Kitaj, ki japonske proizvode sistematično bojkotira. Sam predsednik japonske banke govori o nevarnosti za

valute in bati se je strahovito inflacije.

Kljub temu pa so letos izdatki proračunani za 25% višje nego lani, čeprav je že višina lanskih izdatkov vzbujala pomisleke. Dotim so se dohodki radi naraščajoče davne slabosti prebivalstva močno znižali, zahteva vlada za vojaško akcijo v Mandžuriji celih 185 milijonov jen, za nove oborožitve pa nič manj ko 240 milijonov! 40% proračuna je namenjena za armado in mornarico. Za pomoč kmetom je določenih 200 milijonov in ker ni misliti na nove davke, bo treba natiskati nove banknote in najemati posojila, kar pomeni, da bo državni dolg Japonske v enem letu narasel za eno milijardo jen. Vred stanja jena pa se bodo še obstojeli zunanji dolgov povišali za 50%, to je od 6 milijard na 15, radi česar se je bati katastrofalnega padea jena.

Med tem pa v Japonski gradijo novo križarko 10.000 ton, o kateri japonski tisk ponosno izjavlja, da bo predstavljala najhitrejšo in najmodernejšo vojno ladjo sveta...

Ako znašajo vsote, ki jih bo izdala ameriška unija za svojo armado in mornarico, 12% vseh državnih dohodkov in ako znašajo izdatki za imperialistično okupacijo Mandžurije 40% japonskega proračuna, potem je pač čisto naravno in neizogibno, da se morajo oboroževati tudi ostale države. Sprito imperialističnih namenov Italije na Balkanu in sprito njene težnje, da bi dosegla hegemonijo v srednji Evropi, postavljajo se na mesto bivše avstrijske monarhije, ni čuda, če mora tudi Francija,

koje proračun izkazuje, kakor nam je povedal g. finančni minister Cheron, 16 milijard frankov, ki se bodo morale kriti s posojili in podobnimi finančnimi operacijami, skrbeti za svojo varnost in obrambo, čeprav je svoj vojni proračun za bodoče leto precej znižal. Pripravi pa se je treba, in v kratkem bo zaplula po morju najnovejša francoska križarka z 8 topovi kalibra 330 mm in 16 topovi 155 mm. Zanimivo je zdaj samo še to, kako izgledajo tozadevne številke v budžetu Velike Britanije. Iz vsega pa je jasno razvidno, da se Evropa ni še nikoli tako silno in naglo oboroževala, kakor se oborožuje ob zatonu leta 1932 in ob nastopu leta 1933.

Tokijo, 29. dec. AA. Vojno ministrstvo objavlja noto, v kateri pojasnjuje glavne obrise vojaške reforme. Te izpremembe bodo stopile v veljavo, čim bo parlament sprejel novi državni proračun. Naloga teh reform je ta, da obnovi japonsko vojsko, jo modernizira in postavi na enako stopnjo, kakor vojske drugih držav. Vrh tega bodo efektivni povečani, tako da bo mogla japonska vojska vzdrževati red in mir v novi mandžurski državi.

Bruselj, 29. dec. AA. V zbornici je o priliki razprave o vojaškem proračunu za leto 1933 izjavil minister za narodno brambo, da obstoja vojna nevarnost neizpodbitno vse dotlej, dokler ni preskrbljeno vse potrebno za varnost meja. Zato je minister proti vsakemu znižanju vojaških čet.

Belgijski primer

Jutro se je šele po dobrem mesecu spomnilo »Slovenčevca«: »triumfirajočega«: članka o uspehu belgijskih katoličnanov pri zadnjih volitvah. Še bolj stara kakor ta članek je seveda gospodarska in finančna kriza v Belgiji; kljub temu razpravlja »Jutro« o njej šele zdaj pač z namenom, da lahko pride do zaželenega zaključka: niti katoliško-liberalna koalicija, v kateri imajo pretežno večino katoliški ministri, ni mogla odpraviti krize in »sega v svoji borbi za uravnoteženje državnega gospodarstva po enakih sredstvih in ukrepih, katere pri nas čisto naravnost strupeno kritizirajo in napadajo ravno iz onih krogov, ki hočejo veljati za somišljenike v Belgiji vladajoče stranke«.

Ko je naš urednik pisal »triumfirajoč«: članek, je pač sam ugotovil in že zaradi poklene objektivnosti je moral pribiti pravi triumf katoliške stranke, ki je bil toliko večji, ker so prav liberalci izzvali volitve, ki v nje katoličani niso hoteli in v katerih so bili liberalci tepeni. Pisec niti zdaleč ni prišlo na misel, da bi aludiral s tem člankom na naše domače razmere in jih primerjal z belgijskimi; saj je prav »Jutro« s svojim »Belgijskim primerom« pokazalo, kako težko je vzprediti naše razmere s tistimi v bogati Belgiji — ki ima poleg tega tudi vse drugačno politično in kulturno zgodovino za seboj — ko je trdilo, da se primanjkljaj v državnem proračunu bolj čuti v Belgiji, kakor pri nas, ker je število njenega prebivalstva manjše kakor število prebivalstva v Jugoslaviji. Drugi kraj, drugi ljudje, drugačne kulturne, politične in tudi gospodarske razmere, ki zahtevajo drugačno politiko! Zato nismo hoteli potegniti vzporednice med nami in Belgiji in je tudi zdaj ne bomo. Samo v dopolnilo »Jutrovega« »Belgijskega primera« bi radi še dodali kratko skico sedanjih kulturnih in političnih razmer v Belgiji, ki naj pokaže položaj katoličnanov v resnični luči. Kajti nikakor nečemo

delati krivice ne belgijskim katoličanom, ki bi jim sicer lahko kdo očital brezdelje, češ, da so samo reševali gospodarsko krizo in se za druge probleme niso brigali, kakor tudi ne belgijskim liberalcem, ki bi jih sicer kdo lahko po krivici stavil pod obtožbo, da so se nampram katoličanom v koaliciji kazali nestrpne in reakcionarne. Naj n. pr. takoj ugotovimo, da so belgijski liberalci umaknili svoj veto proti državni podpori katoliških šol in tako omogočili svoboden zasebni pouk ter s tem dali dober zgled svojim somišljenikom drugod po svetu.

Katoličani so res igrali važno vlogo v političnem življenju Belgije, pa naj so sodelovali v koalicijski vladi vseh strank, katoliške, socialistične in liberalne ali samo katoliške in liberalne. Pri volitvah zberejo vsakokrat skoraj polovico glasov vseh vpisanih volivcev. Priborili so si konfesionalno katoliško šolo, ki jo podpira država in ki ima pravico javnosti. Flamci tvorijo danes najaktivnejšo silo njihove stranke. Ti so nampram Valoncem prav v tem letu uveljavili vse svoje narodnostne pravice in flamščina je danes povsem enakopraven državni jezik v šoli in uradu kakor francoščina. Te dni je bil imenovan za poveljnika generalnega štaba gen. Nuyten, ki je tudi v vojski uveljavil narodnostno načelo in osnoval ločene flamске in valonske bataljone. Tudi sicer je Belgija zgled države, kjer je vsem državljanom zagotovljeno uživanje državljanjskih svoboščin.

Če so belgijski katoličani uvideli, da si s sodelovanjem v vladi lahko zagotovijo pravice, ki bi si jih sicer ne mogli, je pač človeško, da se vladne odgovornosti kar nič ne otepajo. Nikakega dvoma pa ni, da bi takoj izstopili iz koalicije z liberalci, ako bi jim ti hoteli kratiti katerokoli temeljno državljanstvo pravico in bi n. pr. zahtevali, da se odpravi svobodna šola, ter bi tako po nepotrebnem izzvali kulturni boj.

Belgrajske vesti

Belgrad, 29. dec. I. Danes od 11 do 13 je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom dr. Milana Sršića, predsednika ministrskega sveta.

Belgrad, 29. dec. I. Danes se je vršila v Trgovskem domu konferenca predstavnikov bank, ki so včlanjene v združenju bank s sedežem v Belgradu in v združenju vojvodinskih bank s sedežem v Novem Sadu. Na dnevnem redu je bila diskusija o novem načrtu zakona o zaščiti kmetov in uredbi o izplačilu vlog pri denarnih zavodih. Konferenca je o vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu, sprejela posebno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

Belgrad, 29. dec. I. Davčni oddelek finančnega ministrstva je odposlal vsem finančnim ravnanjem razpis, iz katerega se razvidi, da finančne oblasti v bodoče ne bodo več zahtevale pri izdajanju pravice za točenje piščad ob prisilcev potrdila o osebni pravici, marveč bodo izdajale dovoljenja za točenje piščad na podlagi dovoljenja, izdanega od pristojne upravne oblasti po zakonu o trgovinah z dne 5. novembra 1931 in na podlagi priloženega potrdila o plačnem neposrednem davku. Temu primerno je smatrati za ukinjeno tudi takšno tarifo v pogledu odbitve osebne pravice.

Zagreb, 29. dec. Z. Pred par dnevi so obiskali trije grški časniki kipa Meštroviča ter mu sporočili, da namerava grško-jugoslovanska liga postaviti v Atenah spomenik Karagorgju. Meštrovič jim je odgovoril, da v duhu že vidi kip, ter se je takoj zanimal, če se dobi v Grčiji marmor v barvah. Ko so mu časniki odgovorili, da se marmor lahko dobi na otoku Parosu, jih je Meštrovič naprosil, da mu pošljejo blok tega marmora preko Splita v Zagreb, ter je z veseljem sprejel poziv, da napravi Karagorgju spomenik.

Božič v Rusiji

V znamenju protiverske kampanje — Ljudstvo naj slavi prehod v drugo petletko

Rusija, ki nam je o božiču zmajala nudila toliko svojih verskih in narodnih lepot v proslavi tega našega največjega praznika, praznuje letos znova božič v tugi in trpljenju. Sovjetska Rusija je letos veličastno proslavljala petnajstletnico sovjetskega režima, petnajstletnico rdeče armade in petnajstletnico sovjetske ustave. Krščanske mase ruskega naroda pa znova obhajajo petnajsto obletnico tiranskega oviranja proslave najlepšega praznika ruske liturgije. Znova je bilo prepovedano prodajati božična drevesa po moskovskih in leningrajskih ulicah. Lanskoletne kazni za vsakega, ki bi imel božično drevesce v hiši, ko letos še poostreje, ker nepotrebno ugonabljanje smrečja škoduje napredku petletke. Tudi noben ruski državljan danes ne sme biti več toliko nečuden, da bi ob božičnem drevescu smel pozabiti le za trenotek načrte in cilje druge petletke, ki ravno letos ob božiču začneja svoje drugo leto. Zato sta tudi oba božična dneva stroga delovna dneva in stoliščem delavcev je bilo zažreženo s takojšnjim odpustom iz službe, ako na božične dneve izostanejo od dela.

Pa tudi gospodarska politika vlade je taka, da bodo po višji odredbi moskovske in leningrajske ulice za božič še borsejše nego običajno. Vse presežek božičnega smrečja se je dirigiral na litovsko in poljsko mejo, kjer obenem s dovozom perutnine iz Povolžja in Ukrajine čaka na pripustnice za poplavo evropskih trgov. Značaj verskega praznika mora popolnoma izginiti z ulice in javnega prometa; da se slavi božič še neke daleč v reakcionarnosti zakonitih tradicij, naj dokazujejo revolucionarnemu delavstvu le še posmešljivi maškeraadni pohodi mladinskih protiverskih organizacij po moskovskih ulicah in trgih. Leningrajska organizacija brezbožnikov priredi na oba božična dneva »svetle manifestacije proti božiču«. Te manifestacije naj se vršijo pod sledečo parolo: »Zaključimo uspešno prvo leto druge petletke! V več ko stototisoč izvodih izhajajo lepaki, ki jih 50 delavskih brigad raznaša v vse predele Moskve in Leningrada. Posebne brigade so bile odposlane na sever med lesne delavce, k ribičem v Povolžje. Snov za te lepake se zbira v brezbožnih muzejih, ki se nahajajo v bivši Izakovi in kazanski katedrali in katerima se je sedaj pridružil še nov muzej, ki je bil nameščen v Vladimirski katedrali. Ti trije brezbožni muzeji prirede hkrati ob istih dnevih trideset letičnih brezbožnih razstav, ki naj ob praznikih prelete vse delavske klube, vse tovarne in vse ljudske šole, da se predvsem deca navzame protiverskega duha.

Moskovska zasebna trgovska podjetja morajo iz lastnih sredstev s svojimi nastavljenici prirediti brezbožne pohode po ulicah. Po vaseh in manjših mestih pa, kjer bi se protiverska slika

Spanska bolezen se širi

London, 29. decembra. AA. Španska gripa se je preselila iz Španije v Veliko Britanijo, kjer divja v obliki pravcate epidemije. Posebno hudo je prizadeto prebivalstvo v pokrajini Portsmouthu, kjer trpi predvsem poštna služba zaradi obolevnosti poštinskih uslužbencev. Kakor v Veliki Britaniji, tako pa divja zdaj epidemija gripe tudi v Zedinjenih državah Severne Amerike. Po podatkih higijske službe je obolelo v 35 državah USA 43.997 ljudi na gripi. V samem Newyorku je nad 10.000 bolnikov.

Zalostno in veselo obenem

Dublin, 29. decembra. AA. Glede rabeljskih poslov je bilo te dni med Anglijo in Irsko doseženo soglasje in sodelovanje. Irska vlada je namreč poslala Anglijo, naj ji posodi rablja. Ta je davi opravi svoj posel in obesil Irca Patricka Mc Dermotta, ki je bil obsojen na smrt zaradi umora brata.

Drobne vesti

Atene, 28. decembra. AA. Oblasti so dobile poročila, da je prišlo v Grčijo več inozemskih anarhistov. Listi doznajajo, da so hoteli izvršiti atentat na predsednika republike Zaimisa. Obmejne oblasti in pristaniška nadzorstva so dobila ukaz, da morajo posebno strogo paziti na tujce, ki hočejo v Grčijo.

Monakovo, 29. decembra. AA. Kongres hitlerjevske omladine, ki bi se moral vršiti v Gotthi od 30. decembra do 4. januarja, je bi odgođen.

Berlin, 29. decembra. AA. V berlinskem predmestju so se vnovič spopadli komunisti in nacionalni socialisti. Z obeh strani so streljali z revolverji. 4 osebe so bile ranjene. Policija je aretirala 60 ljudi.

Krakov, 29. dec. I. Danes so dospeli v Krakov jugoslovanski časniki na svojem izletu na Poljsko, ki ga je organiziral odbor antante polako-jugoslovanskega tiska. Na postaji je goste pozdravil predsednik krakovskega časnikarskega sindikata Flah in več drugih časnikarjev, nakar je v imenu jugoslovanskih časnikarjev odgovoril in se zahvalil za sprejem živanečev. Jugoslovanski časnikarji so zvečer prisostvovali predstavi v krakovskem gledališču.

Newyork, 29. decembra. AA. Po zakasnelem poročilu iz Mexica je potres dne 19. decembra popolnoma uničil naselbino Tomatlan v pokrajini Jalisco. 29 oseb je pri tem našlo smrt, kakih 50 je zadobilo hude rane.

Varšava, 29. decembra. AA. V okolici Piotrkova je sedem brezposelnih delavcev prenočilo pod kozolecem. Iz nepravdnosti je en delavec vzgel ogorek cigare v stran, ne da bi jo ugasil. Kozolec se je kasneje vnel in zgorel do tal. Vseh sedem nesrečnih delavcev je zgorelo pri živih telesih.

Pariz, 29. dec. AA. Francoski letalec Lefevre je končal svoj polet iz Pariza v Saigon v 10 dneh in 10 urah. Kdor bo tokom l. 1933 preletel to prago v najkrajšem času, dobi posebno nagrado predsednika francoske republike.

Hamburg, 29. dec. AA. Policija je iznenadila na cesti 4 komuniste, ki so skušali v neko hišo prenesti več zasobov raznega orožja in municije. Po preiskavi sosednjih hiš je policija zaplenila zalogo orožja in municije in aretirala sedem komunistov, zaplenjenih v to akcijo. Zdi se, da gre za organizatorje političnih pobojev.

Poziv

Ljubljana, 29. decembra. AA. Banska uprava razglasi: V zvezi z razglasom o razpisu o pozivom banke uprave za prevzem osirotelih in zapuščenih otrok v brezplačno oskrbo ali pa za svoje, se vabijo iz okrajev Maribor, Ptuj, Ljutomer, Dolnja Lendava in Murska Sobota, ki žele sprejeti katerega otroka, naj se oglašajo osebno ali pa pismeno pri upravi banovinskega Dečjega doma v Mariboru, Strossmajerjeva ulica 4.

Beneški levi tulijo naprej

Francoska lekcija Italiji

Pariz, 29. decembra. AA. Italijansko časopisje nadaljuje s svojo kampanjo proti Jugoslaviji zaradi poškodbe trogirskih levov.

Pričakovalo se je, da bo mirno in dostojno pojasnilo jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Ječiča prekinilo to bučno debato, in to še posebej zaradi tega, ker jugoslovanska vlada in jugoslovanska oblastva sploh niso zapletena v afero razbitih levov in ker so bili krivci prijeti in primerno od jugoslovanskih oblastev kaznovani.

Tako se začena članek, ki ga objavlja davišnja »Ere Nouvelle« o uničevanju zgodovinskih spomenikov v Italiji. Nato nadaljuje članek:

»To napadalo stališče fašističnega časopisja dokazuje, da skuša to časopisje izrabiti ta primer kot razlog, da zastupi odnosaje med obema jadranskima državama in da pripravi italijansko javnost, italijanski narod in mednarodno javnost še na druga iznenadenja.«

Ideja zblizanja z Italijo še vedno živi

Pariz, 29. dec. tg. Francoska vlada je sklenila čeraj, da se na mesto pokojnega poslanika de Beaumarhaisa imenuje senator de Jouve nel za francoskega poslanika v Rimu. To imenovanje velja zaenkrat samo za 6 mesecev. Po tem roku se bo moral de Jouve nel odločiti ali za parlamentarno ali pa za diplomatsko službo. Italijanska vlada je že izdala svoj agremen za de Jouve neta kot novega poslanika v Rimu, ki bo svoje novo mesto najbrž nastopil sredi meseca januarja. De Jouve nel je znan v inozemstvu posebno po svoji aktivnosti kot specialist v zvezi narodov in za razorožitev. Njegovo imenovanje se smatra za jasno znamenje za poizkus politike zblizovanja med Francijo in Italijo.

Pogodba z Italijo se obnovi

Bukarešt, 29. dec. tg. Ministrstvo za trgovino in industrijo objavlja komunikate, da se pogajanja za italijansko-romunski dogovor o klirinškem prometu bližajo koncu in da bo Romunija v najkrajšem času podpisala ta dogovor. — V političnih krogih se z velikim optimizmom presoja vprašanje, ali se bo obnovila prijateljska pogodba med Italijo in Romunijo. Zunanji minister Titulescu, ki biva sedaj v

St. Moritzu v Švici, bo 7. januarja odpotoval v Pariz, potem pa najbrž v Rim, da podpiše novo prijateljsko pogodbo z Italijo.

Delo na spravi z Indijo

London, 29. dec. tg. Po zaključku konference za okroglo mizo v Londonu se računa s tem, da bo prišla velikopotezna amnestija za politične prijetnike v Indiji. Ta amnestija naj bi predvsem prinesla zopet svobodo Gandhiju po skoro enoletnih zaporih. S tem hočejo na eni strani ustvariti ugodno razpoloženje za presojo angleškega ustavnega načrta za Indijo, na drugi strani pa zagotoviti sodelovanje kongresne stranke za delovanje združenega stalnega odbora. Kakor se čuje, se namerava tudi izvršiti izprememba v osebnosti indijskega podkralja. Lord Wellington, ki je izvajal politiko močne roke, bo menda odstopil in ga bo najbrže nadomestoval koncilijantni lord Lothian. Kot pogoj za to, da vlada izpusti Gandhija, bo zahtevala od njega, da med razpravo o vladnih predlogih ukine državljansko nepokorščino. Gandhi je opustil tudi svoj namen, da bi ob novem letu zopet začel stavko za gladovanjem.

Vatikan, 29. decembra. AA. Papež je danes dopoldne sprejel odpravniaka poslovske Poljske in Jugoslavije, ki sta mu voščila za praznike in za novo leto.